

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva



Bakalářská práce

Právní postavení starosty obce

Zuchová Kateřina

© 2023 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Kateřina Zuchová

Hospodářská politika a správa
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Právní postavení starosty obce

Název anglicky

Legal status of the mayor of a municipality

Cíle práce

Cílem této bakalářské práce je na základě rozboru platné právní úpravy charakterizovat postavení starosty obce v českém právním řádu, specifikovat jeho pravomoci a odpovědnost ve vztahu k výkonu funkce starosty obce. Praktická část je rozdělena na dvě poloviny. Dílčím cílem první části je porovnání teorie a zjištěné praxe od starostů. Dílčím cílem druhé části je zjistit informovanost občanů o tomto tématu.

Metodika

V teoretické části bude provedeno studium legislativy, odborné literatury a internetových zdrojů. V první polovině praktické části jsou analyzovány a poté vyhodnoceny získané informace od starostů jednotlivých obcí. Ve druhé polovině je použita dotazníková forma pro zjištění informací od občanů obcí. V závěru práce je využito metody komparace s teoretickou částí práce a získaných poznatků z praktické části s návrhem opatření, jak by se mohlo právní postavení starosty obce zlepšit.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

obec, starosta, zákon o obcích, veřejná správa, odpovědnost, území samosprávních celků, pravomoc, orgány obce, volba starosty, správní řád

Doporučené zdroje informací

- BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4.
- BERNARD, Josef. Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2011. ISBN 978-80-7419-069-8
- ČECHÁK, Vladimír. Vývoj veřejné správy v Československu a České republice (1945-2004). Praha: Eupress, 2004. ISBN 80-86754-22-7.
- ČMEJREK, Jaroslav. Obce a regiony jako politický prostor. Praha: Alfa nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-87197-00-4.
- ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.
- KOČÍ, Roman. Obecní samospráva v České republice: praktická příručka s judikaturou. Praha: Leges, 2012. Praktik (Leges). ISBN 978-80-87576-28-1
- KOUDELKA, Z., PRŮCHA, P., ZWYRTEK HAMPLOVÁ, J.: Zákon o obcích (obecní zřízení). Komentář. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-7502-335-3.
- PAVLÍK, Marek. Jak úspěšně řídit obec a region: cíle, nástroje, trendy, zahraniční zkušenosti. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-5256-3.
- TŘÍŠKA, Tomáš. Metodické doporučení k činnosti územních samosprávních celků 12 Rada obce, starosta obce, tajemník obecního úřadu. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, odbor veřejné správy, dozoru a kontroly, 2016. ISBN 978-80-87544-36-5.
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

Předběžný termín obhajoby

2021/22 ZS – PEF

Vedoucí práce

Mgr. Michal Reichert, DiS.

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 1. 7. 2022

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 29. 11. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 28. 02. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci “Právní postavení starosty obce“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.3. 2023

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu této práce Mgr. Michalu Reichertovi, DiS., za odborné vedení, cenné rady a připomínky, které mi během zpracovávání práce poskytl.

Právní postavení starosty obce

Abstrakt

Tématem bakalářské práce je „Právní postavení starosty obce“. Práce je rozdělena do dvou částí, teoretické a praktické. Teoretické část se zabývá historickým vývojem funkce starosty, obcí a orgány obce. V následujících kapitolách je definována funkce starosty, vznik a zánik funkce, volba starosty, jeho pravomoci a povinnosti dle zákona o obcích a jeho trestněprávní odpovědnost. První část praktické práce se zabývá charakteristikou tří obcí, jsou zde provedeny rozhovory se starosty těchto obcí a následné vyhodnocení. V druhé části práce je provedena jedna z metod kvantitativního výzkumu, a to dotazníkové šetření, které má za cíl zjistit znalosti občanů v tomto tématu. Základem celého výzkumu bylo porovnání výsledků z obou částí, jejich vyhodnocení a zhotovení návrhu opatření na lepší postavení starosty obce.

Klíčová slova: obec, starosta, zákon o obcích, veřejná správa, odpovědnost, orgány obce, volba starosty, působnost obcí, pravomoc, územní samospráva

Legal status of the mayor of municipality

Abstract

The topic of the bachelor's thesis is "Legal status of the mayor of the municipality." The thesis is divided into two parts, theoretical and practical. The theoretical part deals with historical development of the function of the mayor, municipalities and authorities of the municipality. The following chapters define the function of the mayor, the creation and termination of the function, the election of the mayor, his powers and duties according to the act on municipalities and his criminal liability. The first part of the practical thesis deals with the characteristics of three municipalities, there are interviews with the mayors of these municipalities and subsequent evaluation. In the second part of the thesis, one of the methods quantitative research is carried out, namely a questionnaire survey, which aims to find out the the knowledge of citizens in this topic. The basic of the whole research was to compare the results from the both parts, their evaluation and the draft measures for a better position of the mayor of the municipality.

Keywords: municipality, mayor, act on municipalities, public administration, responsibility, municipal authorities, election of the mayor, competence of the municipality, competence, territorial self-government

Obsah

| | |
|--|-----------|
| 1 Úvod..... | 10 |
| 2 Cíl práce a metodika..... | 11 |
| 2.1 Cíl práce..... | 11 |
| 2.2 Metodika práce..... | 11 |
| 3 Teoretická východiska..... | 12 |
| 3.1 Historie územní samosprávy a vývoje funkce starosty..... | 12 |
| 3.2 Obec..... | 13 |
| 3.2.1 Členění obcí..... | 13 |
| 3.2.2 Působnost obcí..... | 14 |
| 3.3 Orgány obce..... | 16 |
| 3.3.1 Zastupitelstvo obce..... | 16 |
| 3.3.2 Rada obce..... | 17 |
| 3.3.3 Místostarosta obce..... | 18 |
| 3.3.4 Obecní úřad..... | 18 |
| 3.4 Starosta obce..... | 19 |
| 3.4.1 Vznik a zánik funkce starosty..... | 19 |
| 3.4.2 Volba starosty..... | 20 |
| 3.4.3 Pravomoci a povinnosti starosty obce..... | 20 |
| 3.4.4 Trestně právní odpovědnost starosty obce..... | 21 |
| 4 Vlastní práce..... | 23 |
| 4.1 Rozhovor se starosty..... | 23 |
| 4.1.1 Rozhovor se starostou obce 1.stupně Ing. Petrem Liškou..... | 23 |
| 4.1.2 Rozhovor se starostou obce 3.stupně Ing. Milanem Dianem, Ph.D..... | 26 |
| 4.1.3 Rozhovor se starostou obce 1.stupně Ing. Otou Baudlerem..... | 28 |
| 4.2 Vyhodnocení rozhovorů..... | 31 |
| 4.3 Dotazníkové šetření..... | 33 |
| 4.3.1 Otázka 1: Jaké je vaše pohlaví?..... | 33 |
| 4.3.2 Otázka 2: V jaké věkové skupině se nacházíte?..... | 33 |
| 4.3.3 Otázka 3: Jaké je vaše bydliště?..... | 34 |
| 4.3.4 Otázka 4: Musí být starosta členem zastupitelstva?..... | 35 |
| 4.3.5 Otázka 5: Starosta obce – vyberte správné výroky?..... | 35 |
| 4.3.6 Otázka 6: Může se starosta obce dostat do střetu zájmu?..... | 36 |
| 4.3.7 Otázka 7: Kolik může být v obci místostarostů?..... | 37 |
| 4.3.8 Otázka 8: Patří obecní úřad mezi orgány obce?..... | 37 |
| 4.3.9 Otázka 9: Zastupitelstvo je voleno přímo občany obce?..... | 38 |
| 4.3.10 Otázka 10: Kdo jmenuje tajemníka obce?..... | 39 |

| | | |
|----------|---|-----------|
| 4.3.11 | Otázka 11: Je rada obce výkonným orgánem obce?..... | 40 |
| 4.3.12 | Otázka 12: Je rada obce zřízena ve všech obcích?..... | 41 |
| 4.4 | Výsledky dotazníkového šetření..... | 41 |
| 5 | Návrh opatření..... | 42 |
| 6 | Závěr..... | 43 |
| 7 | Seznam použitých zdrojů..... | 44 |
| 7.1 | Literatura..... | 44 |
| 7.2 | Právní předpisy..... | 44 |
| 7.3 | Internetové zdroje..... | 45 |
| 8 | Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk..... | 47 |
| 8.1 | Seznam obrázků..... | 47 |
| 8.2 | Seznam tabulek..... | 47 |
| 8.3 | Seznam grafů..... | 47 |
| 8.4 | Seznam použitých zkratk..... | 47 |
| 9 | Přílohy..... | 48 |

1 Úvod

Území České republiky se skládá ze základních územních samosprávných celků, kterými jsou obce. Starosta stojí v čele vedení obce a je reprezentativním orgánem. Zastupování obce navenek je jedna ze základních pravomocí starosty. Většinu dalších pravomocí starosty je možné uplatňovat jen po náležitém odsouhlasení zastupitelstva obce. Starosta je odpovědný zastupitelstvu obce. Výkon funkce starosty obce je možné vykonávat z pozice uvolněného či neuvolněného starosty.

Starosta a jeho pravomoci jsou hlavním tématem této bakalářské práce, která je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je zaměřena na historický vývoj funkce starosty a jeho pravomoci a povinnosti v dnešní době. Dříve měl starosta obce mnohem více pravomocí, než má v současné době. Dále vymezuje základní pojmy obec, území obce a orgány obce. Praktická část je rozdělena na dva oddíly. První oddíl se skládá ze tří rozhovorů se starosty obcí. Druhý oddíl zahrnuje dotazníkové šetření o znalosti občanů v tomto tématu. Často se setkáváme mezi lidmi s mýty a nepravdivými tvrzeními kolem pravomocí starosty obce.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cíl teoretické části bakalářské práce spočívá v přiblížení historie územní samosprávy. Dále pak na základě analýzy platné právní úpravy vyhodnotit právní postavení starosty obce, upřesnit jeho pravomoci a odpovědnost, zhodnotit jeho vztahy k ostatním orgánům v obci. Praktická část má jeden hlavní cíl. Hlavním cílem je po rozhovorech se starosty obcí, zjistit náročnost funkce starosty s ohledem na rozdíl velikosti obce, s návrhem opatření, jak by se mohlo právní postavení starosty obce zlepšit. Dílčím cílem, který má vést k naplnění cíle hlavního, je na základě provedeného kvantitativního výzkumu vyhodnotit informovanost občanů v tomto tématu.

2.2 Metodika práce

Při vypracování práce bude využita analýza pro získání teoretických poznatků, studium odborné literatury, legislativy a internetových zdrojů. V praktické části bude proveden kvantitativní výzkum formou rozhovorů se starosty obcí a dotazníková forma šetření pro získání dat od občanů obcí. V závěru práce proběhne sumarizace výsledků využitím metody komparace s teoretickou částí.

3 Teoretická východiska

3.1 Historie územní samosprávy a vývoje funkce starosty

Počátek samosprávy v naší zemi se datuje na rok 1849. Na našem území byl vydán Stadionův obecní řád, kde byla zmíněna tato zásada: „*Základem svobodného státu je svobodná obec*“. Dále zde byly vymezeny tři druhy obcí: místní, okresní a krajské. Funkce starosty, jak ji známe teď se v tuto dobu nazývala purkmistr.¹

Vznik Československa v roce 1918 přinesl podstatné změny ve fungování samosprávy. Po dobu existence první republiky nedošlo k vydání nového obecního zřízení, pouze bylo přijato několik důležitých novel. Novela určila obecní orgány: zastupitelstvo obce, radu obce, komise a starostu. Rada obce již nebyla jen poradním orgánem, ale kolegiálním a měla své pravomoci.²

V obnoveném Československu po druhé světové válce byl vytvořen nový systém správy. Byly vytvořeny národní výbory jako místní orgány státní moci a správy.³ Národní výbory nižšího stupně byly podřízeny těm vyšším. Národní výbory byly zákonem popisovány jako orgány pracujících a byly rozděleny na tři typy: plénum, radu a komise. Plénum bylo hlavní orgánem národních výborů a bylo složeno ze všech poslanců. Rada byla orgánem výkonným.⁴

Po pádu totalitního režimu na našem území v roce 1989 byl první zákon, který přecházel v demokracii v okruhu místní správy, ústavní zákon č.14/1990 Sb., o odvolání poslanců zastupitelských sborů a volbě nových poslanců národních výborů.⁵ Ke zrušení národních výborů došlo v roce 1989 ústavním zákonem č. 294/1990 Sb. Základem místní samosprávy a místní státní správy se stala obec. V roce 2000 došlo k přijetí zákona č. 129/2000 Sb., o krajích a také zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) po dlouhém čekání.⁶

¹ BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. SBN 9788024729084. str. 40

² BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. SBN 9788024729084. str. 46-52

³ JANŠOVÁ, Marie. Historie územní samosprávy. Epravo.cz [online]. 2001 [cit. 2022-11-02]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/historie-uzemni-samospravy-15359.html?mail>

⁴ BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. SBN 9788024729084. str. 56

⁵ ČECHÁK, Vladimír r. Vývoj veřejné správy v Československu a České republice (1945-2004). Praha: Eupress, 2004. ISBN 80-86754-22-7. str.100

⁶ SLÁDEČEK, Vladimír. Obecné správní právo. 3., aktualiz. a upr. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-002-8. s. 323-324

3.2 Obec

Čl. 99 v hlavě VII. ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky v první řadě stanovuje, že se Česká republika člení na obce, které jsou definovány jako základní územně samosprávné celky.⁷ Obec je vymezena podle § 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) takto: „základní územní samosprávné společenství občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce.“⁸ V České republice se k 1.1. 2022 nachází 6258 obcí.⁹ Dále je obec charakterizována jako veřejnoprávní korporace, která má vlastní majetek, pečuje o všestranný rozvoj jejího území a o potřeby svých občanů. Při plnění těchto povinností chrání veřejný zájem.¹⁰ Obec také vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese z těchto vztahů odpovídající zodpovědnost, jako právnická osoba, což vyplývá z toho, že je veřejnoprávní korporace.¹¹

3.2.1 Členění obcí

Obce lze rozdělit na základní druhy obcí, mezi které patří: obce „základní“, město, městys, statutární město, hlavní město Praha.¹² U městyse, města a statutárního města platí, že je pokaždé současně i obcí. Podmínky, za kterých obec může být jednou z možností stanoví obecní zřízení.¹³

Obec „základní“, která se mezi lidmi také označuje jako „vesnice“ je obcí, která není městysem ani městem.

Město a jeho specifikace upravuje zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) takto: „Obec, která má alespoň 3000 obyvatel, je městem, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády.“¹⁴ Obec, která byla městem přede

⁷ KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice: Praktická příručka s judikaturou*. Praha: Leges, 2012. ISBN 978-80-87576-28-1. str. 14.

⁸ § 1 zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), [online]. [cit. 2022-11-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

⁹ Český statistický úřad: *Malý lexikon obcí České republiky – 2022*. [online]. [cit. 2022-11-02]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2022>

¹⁰ § 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), [online]. [cit. 2022-11-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

¹¹ KOUDELKA, Zdeněk. *Zákon o obcích (obecní zřízení): Komentář*. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-335-3. str. 21

¹² KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-719-6. str. 116-117

¹³ KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice: Praktická příručka s judikaturou*. Praha: Leges, 2012. ISBN 978-80-87576-28-1. str. 20-21

¹⁴ § 3 odst. 1 zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), [online]. [cit. 2022-11-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

dnem 17. května 1954, je městem, jestli o to požádá předsedu Poslanecké sněmovny, který určí obec městem a zároveň i den, kdy se městem stala.¹⁵

Podle § 3 odst. 2, O je v současné době městysem obec, kterou stanoví předseda Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR na návrh obce a po vyjádření vlády. Jediný rozdíl ve srovnání s městem je, že obec k tomu nemá předepsanou podmínku počtu obyvatel.¹⁶

Statutární město charakterizuje zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) jako: „*Územně členěná statutární města upraví své vnitřní poměry ve věcech správy města statusem, který je vydáván formou obecně závazné vyhlášky obce.*“¹⁷ Statutárních měst je u nás v ČR v současné době 27 včetně Prahy. Mezi statutární města řadíme Kladno, České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec, Jablonec nad Nisou, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava, Brno, Zlín, Olomouc, Přerov, Chomutov, Děčín, Frýdek Místek, Ostrava, Opava, Havířov, Most, Teplice, Karviná, Mladá Boleslav, Prostějov a Třinec.¹⁸

V § 1 odst. 1 až 4 zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze je upraveno jeho postavení. Praha je definována jako hlavní město a zároveň i jako obec a kraj. Je spravováno zastupitelstvem hl. m. Prahy, dalšími jeho orgány jsou rada hl. m. Prahy, primátor hl. m. Prahy a magistrát hl. m. Prahy.¹⁹

3.2.2 Působnost obcí

Působnost obce může být popsána jako rozsah oprávnění, k jejichž výkonu je obec zmocněna. Působnosti obce můžeme rozdělit na dvě základní: samostatná působnost a přenesená působnost.²⁰ Ty by měly být vykonávány s ohledem na ochranu veřejného zájmu, což je stanoveno v § 2 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích.²¹

¹⁵ KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice: Praktická příručka s judikaturou*. Praha: Leges, 2012. ISBN 978-80-87576-28-1. str 20-21

¹⁶ KOUDELKA, Zdeněk. *Zákon o obcích (obecní zřízení): Komentář*. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-335-3. str. 26-27

¹⁷ § 130 zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), [online]. [cit. 2022-11-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

¹⁸ § 4 odst. 1 zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), [online]. [cit. 2022-11-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

¹⁹ § 1 - § 4 zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze [online]. [cit. 2022-11-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

²⁰ KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice: Praktická příručka s judikaturou*. Praha: Leges, 2012. ISBN 978-80-87576-28-1. str 62

²¹ § 2 zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), [online]. [cit. 2022-11-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

Samostatná působnost je jednou z hlavních činností obce, patří tam záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce. Pokud zákon nestanoví jinak nebo nejde o přenesenou působnost orgánů obce.²² V § 8 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) najdeme princip, který z obecného hlediska stanovují, že samostatná působnost má přednost před působností přenesenou, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak.²³ Do samostatné působnosti obce patří např.: hospodaření obce, vydávání komunálních dluhopisů, program rozvoje územního obvodu obce, vydávání obecně závazných vyhlášek, místní referendum, obecní policie a mnoho dalších činností.²⁴ Problémem občas je rozpoznat, zda se jedná ještě o výkon samostatné působnosti, a kdy již o výkon přenesené působnosti. Malé obce v tomto mnohdy chybují a jejich činnost přesahuje do přenesené působnosti.²⁵

Přenesenou působností rozumíme výkon státní správy obcí, které byla na obce přenesena zákonem č.128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). Mluvíme zde o tzv. zdvojeném modelu veřejné správy, kdy jeden činitel vykonává jak samosprávu, tak státní správu. Obce každoročně dostanou finanční příspěvek ze státního rozpočtu, který většinou nepokrývá skutečné náklady obce na výkon přenesené působnosti.²⁶ Z hlediska rozsahu výkonu přenesené působnosti, rozdělujeme obce do tří stupňů. Přenesenou působnost vykonávají obecní úřady.

Obce prvního stupně nebo také obce se základním rozsahem státní správy jsou menší obce, které vykonávají přenesenou působnost jen v základním rozsahu, který stanovují obecní zřízení a speciální zákony. Obce se starají v rámci přenesené působnosti např. o agendu silničního správního úřadu ve věcech místních a veřejně přístupných účelových komunikací nebo o řízení o některých přestupcích.

Obce druhého stupně nebo také obce s pověřeným obecním úřadem již vykonávají mnohem větší část přenesené působnosti ve správním obvodu. Tyto obce na rozdíl od obcí prvního stupně mají k dispozici profesionální úředníky. Obce zajišťují přenesenou působnost na části agendy stavebního úřadu, matričního úřadu apod.

²² KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice: Praktická příručka s judikaturou*. Praha: Leges, 2012. ISBN 978-80-87576-28-1. str 63

²³ § 8 zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), [online]. [cit. 2022-11-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

²⁴ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. SBN 9788024729084. str. 65-66

²⁵ KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice: Praktická příručka s judikaturou*. Praha: Leges, 2012. ISBN 978-80-87576-28-1. str 63-64

²⁶ KOUDELKA, Zdeněk. *Zákon o obcích (obecní zřízení): Komentář*. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-335-3. str. 245-246

Obce třetího stupně jsou obce s rozšířenou působností. Vykonávají kromě přenesené působnosti obce I. a II. stupně i ostatní, nejdůležitější oblasti přenesené působnosti. Mezi tyto oblasti patří např. vydávání cestovních a osobních dokladů, agenda řídičských oprávnění, oblast živnostenského podnikání nebo registru vozidel.²⁷

3.3 Orgány obce

Z hlediska zákona je obec veřejnoprávní korporace, která jedná navenek pomocí svých orgánů, tedy funkcionářů, kteří jsou fyzickými osobami.²⁸ Mezi orgány obce se podle obecního zřízení řadí zastupitelstvo obce, rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce.²⁹ Obec pokaždé musí mít nejméně tři orgány, a to starostu obce, obecní úřad a zastupitelstvo. Zbývající orgány obec zřizovat nemusí.³⁰ Jediným ústavně zakotveným orgánem obce je zastupitelstvo obce. Podle čl. 101 odst. 1 zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky takto: „*obec je samostatně spravována zastupitelstvem.*“³¹ Zastupitelstvo obce je orgán, který má přímou demokratickou volbu prostřednictvím občanů. Může tak být chápán jako hlavní orgán obce.³²

3.3.1 Zastupitelstvo obce

Jak již bylo výše zmíněno zastupitelstvo je jediný ústavně zakotvený orgán obce. Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí stanovuje, že je zastupitelstvo obce voleno přímo občany. Zastupitelstvo se skládá ze zastupitelů, kteří jsou voleni v obecných, rovných, přímých a tajných volbách na zásadě poměrného zastoupení na čtyři roky.³³ Počet členů zastupitelstva je v rozmezí nejméně 5 a nejvíce 55 členů, určuje se podle velikosti obce. Počet, který má být zvolen se oznámí na úřední desce nejpozději do

²⁷ KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice: Praktická příručka s judikaturou*. Praha: Leges, 2012. ISBN 978-80-87576-28-1. str 73-75

²⁸ TOLKNER, Vojtěch. Právní postavení starosty, jeho úloha a vztah k jednotlivým orgánům obce. 2020. Diplomová práce. Česká zemědělská univerzita v Praze. Provozně ekonomická fakulta. Katedra práva. [online]. [cit. 2022-11-05]. Dostupné z: <http://vskp.czu.cz/>

²⁹ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. SBN 9788024729084. str. 67

³⁰ KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice: Praktická příručka s judikaturou*. Praha: Leges, 2012. ISBN 978-80-87576-28-1. str 78

³¹ Ust. čl. 101 odst. 1 ústavního zák. č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, [online]. [cit. 2022-11-05]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1#f1471460>

³² KOUDELKA, Zdeněk. *Zákon o obcích (obecní zřízení): Komentář*. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-335-3. str. 292

³³ KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice: Praktická příručka s judikaturou*. Praha: Leges, 2012. ISBN 978-80-87576-28-1. str 79

dvou dnů po jeho určení.³⁴ Mandát člena zastupitelstva vzniká okamžikem ukončení hlasování, člen musí na prvním zasedání složit do rukou předsedajícího slib. Odmítnutím slibu nebo složením slibu s výhradou mandát v tomto okamžiku zaniká. Podle § 70 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) se stanovuje: „*Funkce člena zastupitelstva obce je veřejnou funkcí.*“ Zastupitel může být pro výkon funkce uvolněný, nebo neuvolněný to upravuje § 71 zákona č.128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).³⁵ Ve věcech samostatné působnosti rozhoduje zastupitelstvo obce, tyto pravomoci nemůže na nikoho delegovat: schvalovat program rozvoje obce, schvalovat rozpočet a závěrečný účet obce, vydávat obecně závazné vyhlášky, zřizovat a rušit obecní policii a další. Kompletní seznam pravomocí stanovuje § 84 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). Zastupitelstvo se vždy schází na území obce, a to nejméně jedenkrát za tři měsíce, toto zasedání svolává starosta. Zastupitelstvo je usnášeníschopné, pokud je na jednání přítomná nadpoloviční většina všech členů. Zasedání zastupitelstva je pokaždé veřejné.³⁶

3.3.2 Rada obce

Rada obce je výkonným orgánem obce v rámci samostatné působnosti, který se zodpovídá zastupitelstvu obce.³⁷ V oblasti přenesené působnosti rozhoduje jen v situacích stanovených zákonem jako např. vydávat nařízení obce. Rada obce rozhoduje o každodenních činnostech obce. Rada obce se skládá ze starosty, místostarosty a dalších členů, kteří jsou voleni z řad zastupitelstva.³⁸ Rada obce není zřízena, pokud zastupitelstvo dané obce nemá alespoň 15 členů. Počet radních je lichý, a to nejméně 5 a nejvýše 11 členů podle § 99 odst. 3 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. Pokud je přítomna nadpoloviční většina všech členů rada je usnášeníschopná, k rozhodnutí je potřeba souhlasu též nadpoloviční většiny všech členů. Rada se schází dle potřeby a ze zasedání zhotovuje zápis, kde je uveden počet přítomných členů, schválený pořad schůze, průběh a výsledky hlasování a přijatá usnesení. Zasedání rady je neveřejné. Radě obce je vymezeno např. zabezpečovat hospodaření obce podle rozpočtu, vydávat nařízení obce, stanovuje celkový

³⁴ § 68 zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), [online]. [cit. 2022-11-05]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

³⁵ KOUDELKA, Zdeněk. Zákon o obcích (obecní zřízení): Komentář. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-335-3. str. 295

³⁶ BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. SBN 9788024729084. str. 69-71

³⁷ TOLKNER, Vojtěch. Právní postavení starosty, jeho úloha a vztah k jednotlivým orgánům obce. 2020. Diplomová práce. Česká zemědělská univerzita v Praze. Provozně ekonomická fakulta. Katedra práva. [online]. [cit. 2022-11-05]. Dostupné z: <http://vskp.czu.cz/>

³⁸ KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice: Praktická příručka s judikaturou*. Praha: Leges, 2012. ISBN 978-80-87576-28-1. str 100-101

počet obecních zaměstnanců, stanovuje pravidla pro přijímání a vyřizování petic a stížností, rozhoduje ve věcech obce jako jediného společníka obchodní společnosti a tak dále.³⁹

3.3.3 Místostarosta obce

Místostarosta zastupuje starostu obce. Je volen zastupitelstvem a v jedné obci jich může zvolit více. Zastupitelstvo mu může uložit některé úkoly. Podle zákona místostarosta starostu zastupuje v situacích: dočasná pracovní neschopnost, karanténa, těhotenství, péče o dítě do 3 let věku nebo čerpání dovolené. Podepisuje společně se starostou právní předpisy obce, což je velmi významnou pravomocí.⁴⁰

3.3.4 Obecní úřad

Obecní úřad je jedním z orgánů obce. Tvoří ho starosta, místostarosta, tajemník a zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu. V čele obecního úřadu stojí starosta. Obecní úřad se může členit na odbory a oddělení pro jednotlivé činnosti, které zřídí rada obce.⁴¹ Plní úkoly v samostatné i přenesené působnosti podle § 109 odst. 3 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. Obecní úřad sídlí na území obce, ale může být rozdělen do více budov. Zaměstnanci pod obecním úřadem musí konat nestranně, zdržet se střetu zájmů, přijímání darů a musí zachovat mlčenlivost. Obecní úřad zřizuje úřední desku. V obcích s pověřeným obecním úřadem a v obcích s rozšířenou působností je povinnost vytvořit funkci tajemníka obce. Tajemník je jmenován a odvoláván starostou. Dále je odpovědný starostovi za plnění úkolů obecního úřadu, je přítomen na schůzích zastupitelstva a rady obce a má zde poradní hlas. Pokud starosta obce funkci tajemník v obci nezřídí připadají tyto úkoly jemu.⁴²

³⁹ KOUDELKA, Zdeněk. Zákon o obcích (obecní zřízení): Komentář. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-335-3. str. 353-358

⁴⁰ § 104 zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), [online]. [cit. 2022-11-06]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128/zneni-20220201#f2025483>

⁴¹ KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice: Praktická příručka s judikaturou*. Praha: Leges, 2012. ISBN 978-80-87576-28-1. str 114-115

⁴² KOUDELKA, Zdeněk. Zákon o obcích (obecní zřízení): Komentář. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-335-3. str. 378-386

3.4 Starosta obce

Základní vymezení funkce starosty obce najdeme v § 103 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) kde je stanoveno, že starosta obec zastupuje navenek.⁴³ Starosta obce k většině právních úkonů, kde jedná jménem obce, potřebuje souhlas rady obce nebo zastupitelstva. Což znamená, že nemá povahu statutárního orgánu obce. Obec se také může nechat zastupovat jinou osobou na základě plné moci, ale pouze v oblasti soukromoprávní.⁴⁴ Další významnou funkci má starosta jako osoba stojící v čele obecního úřadu. V tu chvíli je nadřazený všem zaměstnancům obce, kteří patří do obecního úřadu. Jestliže je v obci zřízena funkce tajemníka přebírá tuto funkci on. Starosta má dále právo používat závěsný odznak při významných příležitostech.⁴⁵

3.4.1 Vznik a zánik funkce starosty

V obecním zřízení § 103 odst. 2 jsou uvedeny dvě hlavní podmínky k výkonu funkce a to, že starosta musí být občanem České republiky a musí být členem zastupitelstva obce.⁴⁶ Pokaždé starostu volí zastupitelstvo, jiný orgán k tomu nemá pravomoci. Starosta je zvolen, pokud pro něj hlasuje nadpoloviční většina všech členů zastupitelstva. Za výkon své funkce odpovídá zastupitelstvu.⁴⁷

Starosta se může své funkce vzdát nebo ho odvolá zastupitelstvo obce. To jsou dvě možnosti zániku funkce starosty. Zastupitelstvo stejně jako při volbě starosty potřebuje při odvolání nadpoloviční většinu všech členů. Starosta nemusí být přítomen na zasedání zastupitelstva, které jedná o jeho odvolání. Po odvolání má nárok na finanční plnění ze strany obce.⁴⁸ Do zvolení nového starosty vykonává tuto funkci místostarosta, není-li v obci tato funkce zřízena tak je povinností zastupitelstva určit člena k zastupování.

⁴³ § 103 odst. 1 zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), [online]. [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128/zneni-20220201#f2025483>

⁴⁴ KOUDELKA, Zdeněk. Zákon o obcích (obecní zřízení): Komentář. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-335-3. str. 365-366

⁴⁵ KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice: Praktická příručka s judikaturou*. Praha: Leges, 2012. ISBN 978-80-87576-28-1. str 108-109

⁴⁶ § 103 odst. 2 zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), [online]. [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128/zneni-20220201#f2025483>

⁴⁷ KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice: Praktická příručka s judikaturou*. Praha: Leges, 2012. ISBN 978-80-87576-28-1. str 109-110

⁴⁸ TOLKNER, Vojtěch. Právní postavení starosty, jeho úloha a vztah k jednotlivým orgánům obce. 2020. Diplomová práce. Česká zemědělská univerzita v Praze. Provozně ekonomická fakulta. Katedra práva. [online]. [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: <http://vskp.czu.cz/>

Rezignace na funkci starosty není v obecním zřízení upravena. Pokud starosta nerezignuje i na mandát zastupitele tak mu nadále zůstává.⁴⁹

3.4.2 Volba starosty

Jak je již zmíněno v předchozích kapitolách, starostu volí zastupitelstvo obce. Je zvolen z řad zastupitelstva a musí být občanem České republiky. Zvolení přichází s usnesením zastupitelstva obce.⁵⁰ Usnesení je platné, pokud hlasovala nadpoloviční většina všech členů zastupitelstva podle § 87 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).⁵¹ Způsob volby starosty není v zákoně určen, pouze musí probíhat na veřejném zasedání zastupitelstva. Způsob může být upraven v jednacím řádu zastupitelstva. Způsobů je hned několik např.: volba může probíhat formou veřejného hlasování buď zdvihnutím ruky nebo vyjádřením zastupitelů „pro-proti-zdržuji se“, či tajná volba pomocí hlasovacích lístků.⁵²

3.4.3 Pravomoci a povinnosti starosty obce

Pravomoci starosty jsou stanoveny v § 103 zákona č.128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) (dále jen „ZO“). Mezi ty hlavní patří: zastupování obce navenek, z této pravomoci vychází většina každodenních úkonů starosty. K většině těchto úkonů musí mít souhlas zastupitelstva nebo rady obce. Sám za obec jednat nesmí.⁵³ Další z pravomocí, která vychází ze ZO a náleží jen starostovi obce je: jmenování a odvolání tajemníka obecního úřadu se souhlasem ředitele krajského úřadu. Bez souhlasu ředitele krajského úřadu je jak jmenování, tak odvolání tajemníka obce neplatné, souhlas je vydáván písemnou formou.⁵⁴ Dle § 103 odst. 4 písmena a) ZO je starosta také odpovědný za včasné objednání přezkoumání hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok. Přezkoumání

⁴⁹ TRÍSKA, Tomáš Ing. Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků, Rada obce, starosta obce, tajemník obecního úřadu. V Praze Tiskárna Ministerstva vnitra, p.o., 2016. IBSN 978-80-87544-36-5 str. 40-42

⁵⁰ VEBROVÁ, Anna. Úloha a postavení starosty obce. 2021. Bakalářská práce. Česká zemědělská univerzita v Praze. Provozně ekonomická fakulta. Katedra práva. [online]. [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: <http://vskp.czu.cz/>

⁵¹ § 87 zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), [online]. [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128/zneni-20220201#f2025483>

⁵² TRÍSKA, Tomáš Ing. Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků, Rada obce, starosta obce, tajemník obecního úřadu. V Praze Tiskárna Ministerstva vnitra, p.o., 2016. IBSN 978-80-87544-36-5 str. 37

⁵³ GERHARDT, Vojtěch. Úloha a postavení starosty obce. 2020. Diplomová práce. Česká zemědělská univerzita v Praze. Provozně ekonomická fakulta. Katedra práva. [online]. [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: <http://vskp.czu.cz/>

⁵⁴ KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice: Praktická příručka s judikaturou*. Praha: Leges, 2012. IBSN 978-80-87576-28-1. str 111

provádí buď příslušný krajský úřad nebo auditor či auditorská společnost.⁵⁵ Také plní úkoly zaměstnavatele a všechny s tím spojené pravomoci. Tato pravomoc se týká pouze obcí prvního stupně, kde nemusí být zřízena funkce tajemníka. Dále též může po projednání s ředitelem krajského úřadu svěřit komisi výkon přenesené působnosti v určitých věcech. Týká se to komisí rady obce, které nejsou zřízeny dle ustanovení § 106 zákona ZO.⁵⁶ Dále mezi jeho pravomoci patří: po Policii ČR může požadovat spolupráci, odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce, zabezpečuje výkon přenesené působnosti v obcích, kde není tajemník, rozhoduje o záležitostech samostatné působnosti obce, které mu svěří rada obce a plní další úkoly stanovené tímto zákonem a zvláštními zákony.⁵⁷ U posledního zmíněného jde hlavně o výkon pravomocí rady obce v obcích, kde se rada obce nevolí. Dle § 104 odst. 5 ZO starosta svolává a zpravidla řídí schůze zastupitelstva a rady obce. Také podepisuje s místostarostou právní předpisy obce.⁵⁸

3.4.4 Trestně právní odpovědnost starosty obce

Starosta, místostarosta a zastupitelé se mohou do protiprávního jednání dopustit lehce, pokud neznají svoje pravomoci a povinnosti. Právě porušení těchto pravomocí způsobuje protiprávní jednání, které poté může být klasifikováno jako trestní čin. V tomto oboru je nejčastější trestní čin zneužití pravomoci úřední osoby. V případě zneužití pravomoci úřední osoby je třeba brát na vědomí, že starosta, místostarosta i zastupitelé jsou dle § 127 odst. 1 písm. d) zákona č. 40/2009Sb., trestního zákoníku úředními osobami.⁵⁹ Tento trestní čin najdeme v § 329 v hlavě X, dílu 2, zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku. Podle tohoto zákona je možné pachatele potrestat odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo zákazem činnosti.⁶⁰ Dalším často opakovaným trestním činem je porušení povinnosti při správě cizího majetku, který patří mezi velmi nebezpečné trestní činy.⁶¹ § 220 zákona č. 40/ 2009 Sb., Zákon trestní zákoník stanovuje, že: „*kdo poruší podle zákona mu uloženou nebo smluvně převzatou povinnost opatrovat nebo spravovat*

⁵⁵ Tamtéž

⁵⁶ TRÍSKA, Tomáš Ing. Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků, Rada obce, starosta obce, tajemník obecního úřadu. V Praze Tiskárna Ministerstva vnitra, p.o., 2016. IBSN 978-80-87544-36-5 str. 42

⁵⁷ KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice: Praktická příručka s judikaturou*. Praha: Leges, 2012. IBSN 978-80-87576-28-1. str 111

⁵⁸ § 104 zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), [online]. [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128/zneni-20220201?text=o%20obc%C3%ADch>

⁵⁹ GERHARDT, Vojtěch. Úloha a postavení starosty obce. 2020. Diplomová práce. Česká zemědělská univerzita v Praze. Provozně ekonomická fakulta. Katedra práva. [online]. [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: <http://vskp.czu.cz/>

⁶⁰ § 329 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, [online]. [cit. 2022-12-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40?text=%C2%A7%20329#f3921134>

*cizí majetek, a tím jinému způsobí škodu nikoli malou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.*⁶² Při tomto trestním činu dojde nejen k porušení zákona, ale i k porušení smluvně převzaté povinnosti z titulu výkonu funkce starosty a ostatních zastupitelů.⁶³

Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, řeší situace, kde by se starosta obce mohl dostat do rozporu osobních zájmů a zájmů z jeho veřejné funkce. V § 3 odst. 1 je střet zájmů stanoven takto: „*Veřejný funkcionář je povinen zdržet se každého jednání, při kterém mohou jeho osobní zájmy ovlivnit výkon jeho funkce. Osobním zájmem se pro účely tohoto zákona rozumí takový zájem, který přináší veřejnému funkcionáři, osobě blízké veřejného funkcionáře, právnické osobě ovládané veřejným funkcionářem nebo osobou blízkou veřejného funkcionáře zvýšení majetku, majetkového nebo jiného prospěchu, zamezení vzniku případného snížení majetkového nebo jiného prospěchu nebo jinou výhodu; to neplatí, jde-li jinak o prospěch nebo zájem obecně zřejmý ve vztahu k neomezenému okruhu adresátů.*“⁶⁴ Mezi veřejné funkcionáře patří: starosta, místostarosta, členové rady a uvolnění členové zastupitelstva.⁶⁵

⁶¹ GERHARDT, Vojtěch. Úloha a postavení starosty obce. 2020. Diplomová práce. Česká zemědělská univerzita v Praze. Provozně ekonomická fakulta. Katedra práva. [online]. [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: <http://vskp.czu.cz/>

⁶² § 220 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, [online]. [cit. 2022-12-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#f3920153>

⁶³ TOMAN, Petr. Trestněprávní odpovědnost zastupitelů - I. [online]. 2015 [cit.2022-12-03]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/trestnepravni-odpovednost-zastupitelu-i>

⁶⁴ § 3 odst. 1 zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmu [online]. [cit. 2022-12-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-159?text=%C2%A7%202#f3023422>

⁶⁵ § 2 zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmu [online]. [cit. 2022-12-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-159?text=%C2%A7%202>

4 Vlastní práce

Tato práce je vytvořena ze dvou částí. V první části najdeme tři rozhovory se starosty. Druhý se zabývá dotazníkovým šetřením a jeho výsledky, jehož cílem je zjistit znalosti občanů v tomto tématu.

4.1 Rozhovor se starosty

První díl praktické části je směřován na starosty obce. V této části najdeme menší charakteristiku obcí na kterou navazují rozhovory se starosty a jejich vyhodnocení. Rozhovory proběhly pomocí elektronického dopisování kvůli epidemiologické situaci v naší zemi, které na podzim roku 2021 nebyla příznivá. Byly pokládány stejné dotazy všem starostům. Pokládání otázky jsou uvedeny v příloze č.1.

4.1.1 Rozhovor se starostou obce 1.stupně Ing. Petrem Liškou

Ing. Petr Liška je starostou od roku 2002 v obci Malé Žernoseky. Malé Žernoseky leží na levém břehu řeky Labe a zároveň patří do mikroregionu Porta Bohemica. Obec se nachází v Ústeckém kraji, v okrese Litoměřice. V obci žije 729 obyvatel (k 1.1 2022).⁶⁶ Katastrální výměra obce je 332 ha.⁶⁷ V obci jezdí přívoz na druhý břeh řek Labe do Velkých Žernosek. Obec je velmi oblíbenou cyklistickou destinací, protože přes ní vede Labská stezka.⁶⁸

První písemná zmínka o existenci obce je z let 1056-1057 a objevila se v zakládací listině litoměřické kapituly. V okolí Malých Žernosek se nachází mnoho kamenolomů, z kterých se těžil mlýnský kámen tzv. Žernov. Odtud pochází název obce, který vznikl podle zaměstnání místních obyvatel tzv. žernovseků. Tak se nazývali lidé, co sekali tyto mlýnské kameny. Obchod s žernovy byl velmi významným zdrojem obživy. Po řece Labi se kámen dostal až do vzdálených míst Evropy. Obchod s kamenem však nebyl jediným zdrojem obživy. Tradice vinařství se v této oblasti píše již od 12.století. Žernosecké vinice

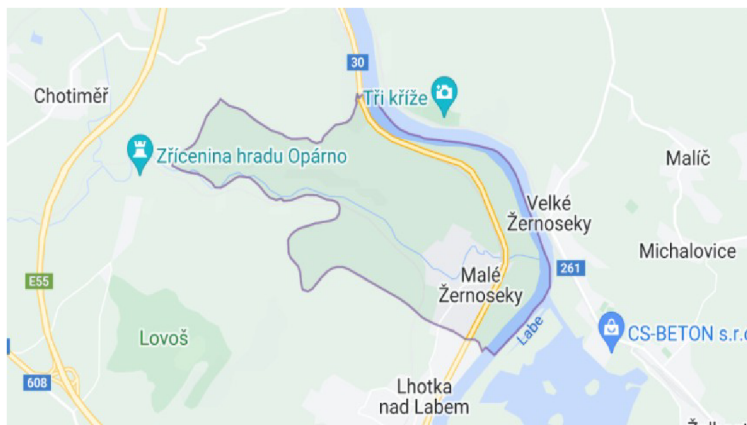
⁶⁶ ČSÚ: Počet obyvatel v obcích České republiky k 1. 1. 2022 [online]. [cit. 2023-01-6]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/165603907/1300722203.pdf/de05fcca-74d5-40b6-bfa0-6a9825cfe369?version=1.1>

⁶⁷ Regionální informační servis [online]. [cit. 2023-01-06]. Dostupné z: <https://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/565245-male-zernoseky>

⁶⁸ Malé Žernoseky – oficiální stránky [online]. [cit. 2023-01-06]. Dostupné z: <http://www.malezernoseky.cz/>

spíše ty na pravém břehu Labe, kde se nachází vesnice Velké Žernoseky, jsou odborníky označovány za nevhodnější poloho na pěstování vína v naší republice.⁶⁹

Obrázek 1- Malé Žernoseky



Zdroj: [online]. [cit. 202Š-01-06]. Dostupné z: <https://www.google.com/maps/place/410+02+Mal%C3%A9+%C5%BDemoseky/@50.5387041,14.0040352,13z/data=!4m6!3m5!1s0x470980fe1c081daf:0x400af0f66156ab018m2!3d50.5339775!4d14.0547404!16s%2Fm%2F07kj7rj>

1. Jak dlouho zastáváte tuto funkci?

„20let.“

2. Jsou Vaše pravomoci související s funkcí dostatečné nebo byste uvítal více pravomocí?

„Někdy bych uvítal více pravomocí, řešit běžný život a moci se o ně opírat. I občané to občas očekávají a jsou zklamaní, že nemohou být tím „soudcem“. Z právního hlediska je ale většina pravomocí opodstatněná. Na druhou stranu řada pravomocí je obcím odebrána, a to jen z důvodu, že státní správa čím dál více centralizuje a byrokratizuje. Chtějí ji řešit výše postavení úředníci a úřady místo aby byla řešena v místě se znalostí místních poměrů. Jednodušší zákony pro běžný život by celou řadu věcí zjednodušily a urychlily což by ve výsledku státní správu zlevnilo.“

3. Vzdělával jste se nějak na pozici starosty nebo jste do toho vplul samovolně bez příprav?

⁶⁹ <http://www.malezernoseky.cz/historie-a-povesti/d-43586/p1=2123>

„Nijak jsem se nevzdělával, 8 let jsem byl řadovým zastupitelem a pomáhal starostovi s různou agendou. Poté co zemřel jsem byl osloven ostatními radními abych práci převzal. Vzal jsem to na roční zkoušku a pak už to šlo dál a dál.“

4. Jsou nějaké zkušenosti, které jste získal z výkonu vaší funkce ať už pozitivní či negativní o které byste se chtěl podělit?

„Starostou nemůže být každý, musí být připraven, a to že ztrácí anonymitu, soukromí a volný čas, pokud chce svou práci dělat odpovědně a slušně. Pochopení musí mít i jeho rodina. Pomijím předpoklady, že by měl být starostou spíše člověk s morální brzdou která mu brání považovat tuto funkci za prostředek moci. Starosta také musí být schopen přijímat skutečnost, že každé jeho rozhodnutí část okolí přijme a část ne musí být schopen vůbec rozhodnutá dělat.“

5. Jak jste na tom s administrativní zátěží? Přibývá v posledních letech více administrativní zátěže, než by mělo?

„Když jsem začínal tak 80% práce bylo pro obec a občany, nyní je to tak 50/50 % takže zbytečně zatížen nesmyslnou administrativou se cítím.“

6. Jaký je vztah mezi vámi a zastupitelstvem v obci? Jsou nějaké slabiny, které byste chtěl prezentovat?

„Myslím, že se vzájemně respektujeme, napříč koalice/opozice. Nemám problém přijmout názor druhé strany a pracovat s ním. Naslouchám a respektuji názor ostatních. Hledám kompromis, a tak se nepereme, nepodrážíme, neděláme si naschvály. Je tak dostatek času na práci pro obec a neplýtváme svým časem a energií na hloupé boje.“

7. Uvítal byste nějakou změnu v zákoně o obcích?

„V rámci zákona o obcích asi ne.“

8. Jaký je Váš názor na způsob volby starosty/místostarosty? Uvítal byste nějakou změnu? Jakou?

„Dříve bych byl zastáncem přímé volby, ale ta vyžaduje také většinově odpovědné a nemanipulovatelné voliče. Zkušenosti s přímou volbou prezidenta ukazují, že na přímou volbu ještě nejsme připraveni. Nyní bych nic neměnil.“

4.1.2 Rozhovor se starostou obce 3.stupně Ing. Milanem Dianem, Ph.D.

Ve městě Lovosice byl starostou výše zmíněný pan Ing. Milan Dian, Ph.D. Od října roku 2022 ho v pozici vystřídal Ing. Vojtěch Krejčí a změnilo se celé vedení města. Lovosice leží v Ústeckém kraji, v okrese Litoměřice. Ve městě žije 8605 obyvatel (k 1.1.2022).⁷⁰ Katastrální výměra města je 1189 ha.⁷¹ Město je svou rozlohou velmi táhlé, díky tomu známe pořekadlo: „Je dlouhý jako Lovosice.“ V blízkosti města se nachází hora Lovoš, která je přirozeným panoramatem města. Je to správní obvod s rozšířenou působností pro tyto obce: Černiv, Čížkovice, Děčany, Dlažkovice, Chodovlice, Chotěšov, Chotiměř, Jenčice, Keblice, Klapý, Křesín, Lhotka nad Labem, Libochovice, Lkáň, Lovosice, Lukavec, Malé Žernoseky, Podsedice, Prackovice nad Labem, Radovesice, Sedlec, Siřejovice, Slatina, Sulejovice, Třebenice, Třebívlice, Úpohlavy, Velemín, Vchynice, Vlastislav, Vrbičany.⁷²

První zmínka o Lovosicích je datována na 12.dubna roku 1143. Ve městě najdeme renesanční zámek z druhé poloviny 16.st., barokní kostel sv. Václava, který byl dokončen někdy mezi lety 1733-48. Mezi další významné historické budovy patří bývalá secesní radnice nebo Pfannschmidtova vila ve které se nyní nachází městská knihovna.⁷³

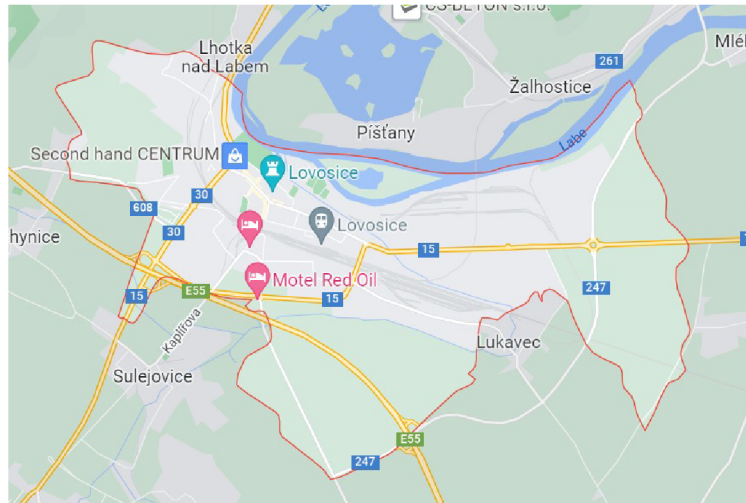
⁷⁰ ČSÚ: Počet obyvatel v obcích České republiky k 1. 1. 2022 [online]. [cit. 2023-01-6]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/165603907/1300722203.pdf/de05fccca-74d5-40b6-bfa0-6a9825cfe369?version=1.1>

⁷¹ Regionální informační servis [online]. [cit. 2023-01-06]. Dostupné z: <https://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/565229-lovosice>

⁷² Město Lovosice – oficiální web [online]. [cit. 2023-01-06]. Dostupné z: <https://www.meulovo.cz/index.asp>

⁷³ Město Lovosice – oficiální web [online]. [cit. 2023-01-06]. Dostupné z: https://www.meulovo.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=8770&id=13659&n=historie%2Dmesta%2Dlovosice&p1=35700

Obrázek 2 - Lovosice



Zdroj: [online]. [cit. 2023-01-06]. Dostupné z:

<https://www.google.com/maps/place/410+02+Lovosice/@50.5086974,14.0322616,13z/data=!4m6!3m5!1s0x470980115104caf7:0x400af0f661564a0!8m2!3d50.5150429!4d14.0510416!16zL20vMDNtNmIz>

1. Jak dlouho zastáváte tuto funkci?

„Celkem 7 let.“

2. Jsou Vaše pravomoci související s funkcí dostatečné nebo byste uvítal více pravomocí?

„Myslím, že jsou pravomoci dostatečné a jsou velmi dobře pod kontrolou jak zastupitelstva, rady města kontrolního výboru i občanů.“

3. Vzdělával jste se nějak na pozici starosty nebo jste do toho vplul samovolně bez příprav?

„Na funkci jsem se přímo nepřipravoval, jen jsem si prostudoval základní informace o fungování úřadu a zastupitelstva. Nicméně mé bývalé profese jak ve školství, tak v průmyslu mne velmi dobře na funkci starosty připravily.“

4. Jsou nějaké zkušenosti, které jste získal z výkonu vaší funkce ať už pozitivní či negativní o které byste se chtěl podělit?

„Popsal bych to sinusoidou. Jsou dny, kdy se například podaří uskutečnit připravované změny, dokončit investice apod. a to je velmi motivující. Na druhou stranu

přicházejí neustálé stížnosti od obyvatel, které často město nemůže řešit, nebo vyžadují dlouhodobé systémové změny, a to může být demotivující.“

5. Jak jste na tom s administrativní zátěží? Přibývá v posledních letech více administrativní zátěže, než by mělo?

„Administrativní zátěž je dle mého standartní, nicméně s rozvojem komplikovanosti a nekvality některých zákonů a procesů se tato zátěž kontinuálně zvyšuje.“

6. Jaký je vztah mezi vámi a zastupitelstvem v obci? Jsou nějaké slabiny, které byste chtěl prezentovat?

„V rámci koalice a našeho hnutí je s většinou členů spolupráce dobrá. Ostatní zastupitelé se o fungování města nestarají, pouze čas od času kladou na zastupitelstvu města dotazy.“

7. Uvítal byste nějakou změnu v zákoně o obcích?

„Neměnil bych nic. Starosta je, jak říkám tzv. dělník politiky a slouží občanům.“

8. Jaký je Váš názor na způsob volby starosty/místostarosty? Uvítal byste nějakou změnu? Jakou?

„Současný systém je dlouhodobě ověřený a fungující. Jsou samozřejmě tendence přímé volby starosty, s čím bych souhlasil.“

4.1.3 Rozhovor se starostou obce 1.stupně Ing. Otou Baudlerem

Ve Vchynicích je starostou pan Ing. Ota Baudler. Vchynice jsou malá vesnička ležící na úpatí Českého středohoří, vklíněná mezi tři kopce Lovoš, Ovčín a Homolku. Je

vzdálená jen 3 kilometry od Lovosic.⁷⁴ Ve vesnici žije 319 obyvatel (k 1.1 2022).⁷⁵ Rozloha obce je 521 ha.⁷⁶

První písemná zmínka o obci je z roku 1205, ale můžeme se domnívat i o dřívějším osídlení přibližně v mladší době kamenné. Svůj název obec získala od pánů Vchynských, kteří jsou považováni za jeden z nejvýznamnějších a nejstarších šlechtických rodů. Šlechticové tohoto rodu mají v erbu 3 stříbrné vlčí zuby na červeném poli, tento prvek nyní najdeme i ve znaku obce. Dále ve znaku obce najdeme dvě zlaté věže.⁷⁷

Obrázek 3 - Vchynice



Zdroj: [online]. [cit. 2023-01-06]. Dostupné z:

<https://www.google.cz/maps/place/Vchynice/@50.5097531,14.0182293,13z/data=!4m6!3m5!1s0x4709808e3dd3c9d7:0x400af0f66161230!8m2!3d50.5105079!4d14.0200976!16s%2Fm%2F07kdl1v?hl=cs>

1. Jak dlouho zastáváte tuto funkci?

„9 let, 3.volební období.“

2. Jsou Vaše pravomoci související s funkcí dostatečné nebo byste uvítal více pravomocí?

„U nás v obci není rada obce, takže pravomocí je dost, víc pravomocí není potřeba. Jen lidem je občas problém vysvětlit, že starosta vystupuje za obec navenek, ale hlavní slovo v obci má zastupitelstvo obec a ne starosta.“

⁷⁴ Obec Vchynice – oficiální stránky obce [online]. [cit. 2023-01-6]. Dostupné z: <https://www.vchynice.cz/>

⁷⁵ ČSÚ: Počet obyvatel v obcích České republiky k 1. 1. 2022 [online]. [cit. 2023-01-6]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/165603907/1300722203.pdf/de05fcca-74d5-40b6-bfa0-6a9825cfe369?version=1.1>

⁷⁶ Regionální informační servis [online]. [cit. 2023-01-06]. Dostupné z:

<https://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/565865-vchynice/1814390-dil-zsj-radostice>

⁷⁷ Obec Vchynice – oficiální stránky obce [online]. [cit. 2023-01-6]. Dostupné z: <https://www.vchynice.cz/>

3. Vzdělával jste se nějak na pozici starosty nebo jste do toho vplul samovolně bez příprav?

„Ne, nijak jsem se nepřipravoval.“

4. Jsou nějaké zkušenosti, které jste získal z výkonu vaší funkce ať už pozitivní či negativní o které byste se chtěl podělit?

„Z pozitivních zkušeností jsou to spíš takové ty drobné věci pro lidi. Třeba pomoc při vyřizování např. teď dotaci na zateplení domu. Nová Zelena Úsporám Light. Negativní zkušenosti se snažím co nejvíce vytěsnit, abych se nezbláznil. Hlavě v době Covidu to byl boj, lidé nemohli dělat co běžně dělali a snažili se svou frustraci ventilovat na ostatních.“

5. Jak jste na tom s administrativní zátěží? Přibývá v posledních letech více administrativní zátěže, než by mělo?

„Určitě vzrůstá a digitalizace za touto zátěží pokulhává. Přijde mi, že stát si vymyslí nějakou věc, ale nedomyslí, že na nejvíce obcích sedí jen jeden člověk.“

„Teď mne zrovna napadá jedna věc, že starosta vykonává i funkci městské policie. Dle informací ministerstva vnitra si máme někoho popř. najmou z jiné obce, ale že to stojí min. 50 tisíc měsíčně už je nezajímá.“

6. Jaký je vztah mezi vámi a zastupitelstvem v obci? Jsou nějaké slabiny, které byste chtěl prezentovat?

„Ano, vztah funguje. Na malé vsi bohužel to jinak nejde, není tolik lidí, aby nebyl nikdo s někým příbuzný a měl chuť něco pro obec udělat.“

7. Uvítal byste nějakou změnu v zákoně o obcích?

„Nic mne nenapadá.“

8. Jaký je Váš názor na způsob volby starosty/místostarosty? Uvítal byste nějakou změnu? Jakou?

„Ve volbě bych nic neměnil, oboje volí zastupitelstvo.“

4.2 Vyhodnocení rozhovorů

Všichni tři starostové jsou ve funkci více jak jedno volební období. Z toho můžeme usuzovat, že mají dostatek zkušeností. Nejzkušenější je starosta z Malých Žernosek, který ve funkci působí 20let.

Druhá otázka se týkala pravomocí starosty obce, jestli jsou dostačující nebo by jich starostové uvítali více. Dva starostové mají pravomocí dost, v jedné z obcí 1. stupně není zřízena rada, takže má starosta dle jeho názoru pravomocí dost.

Následující otázka byla zaměřena na období před začátkem výkonu praxe starostů. Přímou funkci nezdělal ani jeden starosta. Ing. Petr Liška funkci „zdědil“ po svém otci poté co zemřel. Předtím byl osm let řadový zastupitel a starostovi pouze vypomáhal s různou agendou.

Z odpovědí na čtvrtou otázku, která se zaměřuje na zkušenosti starostů z vykonávané praxe, vyplynulo, že se spíše orientují na pozitivní věci, které je motivují do další práce. Starostové v malých vesnicích ztrácejí svou anonymitu, musí na to připravit své rodiny, které jim ve výkonu funkce velmi pomáhají.

Na nadměrnou administrativní zátěž si nestěžuje přímo ani jeden z dotazovaných. Pouze připouštějí, že se tato zátěž kontinuálně každý rok zvyšuje. Dobrý poznatek měl starosta obce Vchynice, který zmínil digitalizaci, která by některé procesy v obci urychlila, a hlavně ulehčila práci.

Vztah se zastupitelstvem obce mají všichni v rámci možností fungující. Neshody čas od času přijdou v každé obci. Starostové uvádějí, že v těchto chvílích se snaží hledat kompromisy, aby neplýtvali časem, který mohou věnovat práci pro obec.

Vyjádření k zákonu o obcích bylo jednohlasné, ani jeden starosta by nic zásadního neměnil.

Poslední otázka se týkala způsobu volby starosty a místostarosty. S přímou volbu by souhlasil pouze starosta obce Lovosice. Ing. Petr Liška přímou volbu starosty přirovnal

k přímé volbě prezidenta a zmínil, že na ní ještě jako společnost nejsme připravení. Většina by zde tedy na systému volby starosty a místostarosty nic neměnila.

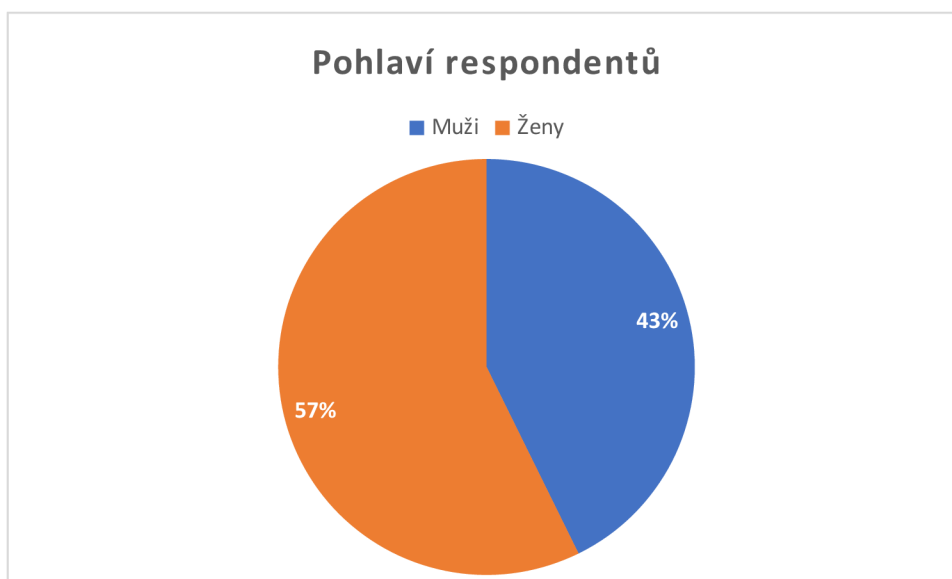
4.3 Dotazníkové šetření

V dotazníku se objevilo 12 otázek, které se zaměřují na starostu obce a orgány obce. Dotazník byl vytvořen v Google formulářích. Respondentů bylo celkem 98. Dotazník je umístěn v příloze č.2.

4.3.1 Otázka 1: Jaké je vaše pohlaví?

Větší část dotazovaných byly ženy, a to 57 %. Zbytek tedy 43 % byli muži.

Graf 1 - Pohlaví respondentů

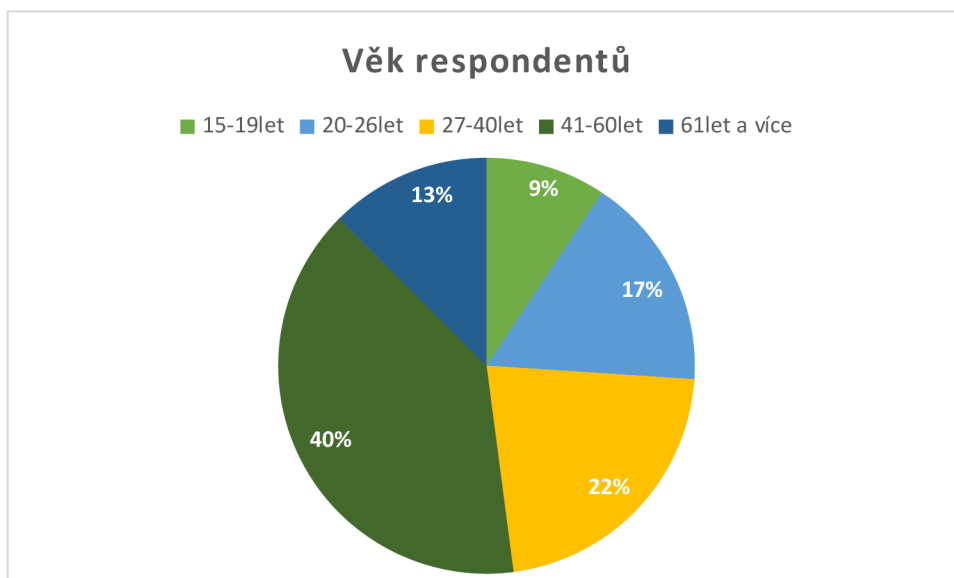


Zdroj: Výzkum vlastní zpracování

4.3.2 Otázka 2: V jaké věkové skupině se nacházíte?

Nejpočetnější skupina byla ve věku od 40 do 61 let a to 40 %. 22 % odpovídajících bylo ve věku od 27 do 40 let. Nejstarší skupinu ve věku od 61 let a více reprezentovalo 12 % respondentů. Naopak nejmladší skupinu zastupovalo 9 %. Skupinu ve věku 20 až 26 let tvořilo 17 % respondentů.

Graf 2 - Věk respondentů

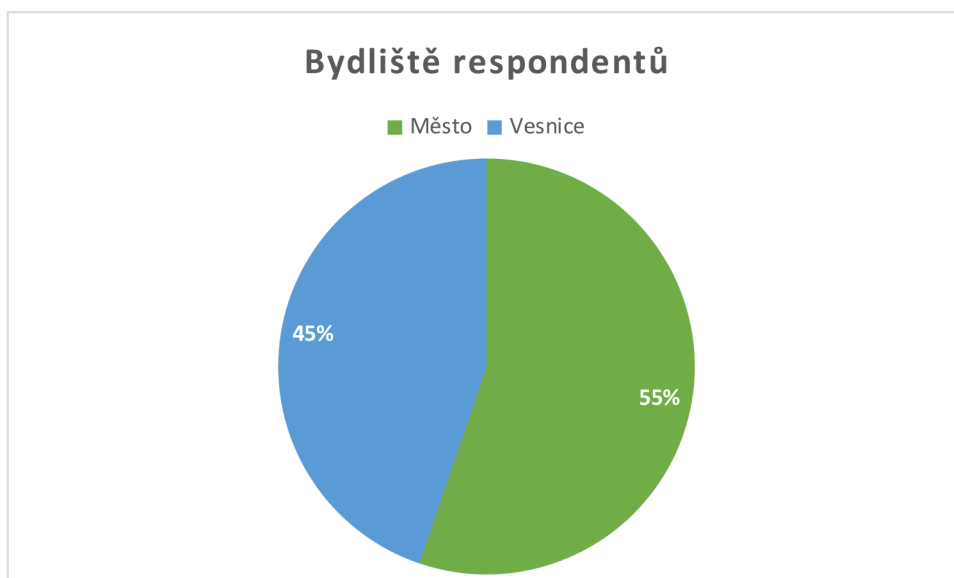


Zdroj: Výzkum vlastní zpracování

4.3.3 Otázka 3: Jaké je vaše bydliště?

Větší zastoupení zde mají respondenti, co bydlí ve městě a to z 55 %. Zbytek respondentů a to 45 % bydlí na vesnici.

Graf 3 - Bydliště respondentů



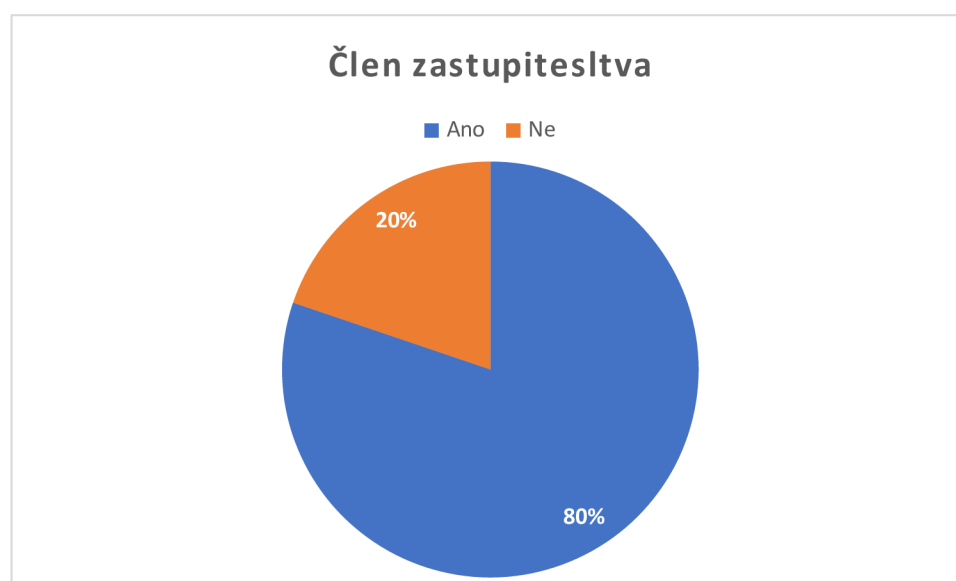
Zdroj: Výzkum vlastní zpracování

4.3.4 Otázka 4: Musí být starosta členem zastupitelstva?

Správná odpověď na tuto otázku je ano a vychází ze zákona 128/2000 Sb., o obcích. Starosta obce je volen zastupitelstvem, kterého ho vybírá ze svých řad.⁷⁸

Správně odpovědělo 80 % respondentů, zbytek tedy 20 % neznal správnou odpověď.

Graf 4 - Člen zastupitelstva



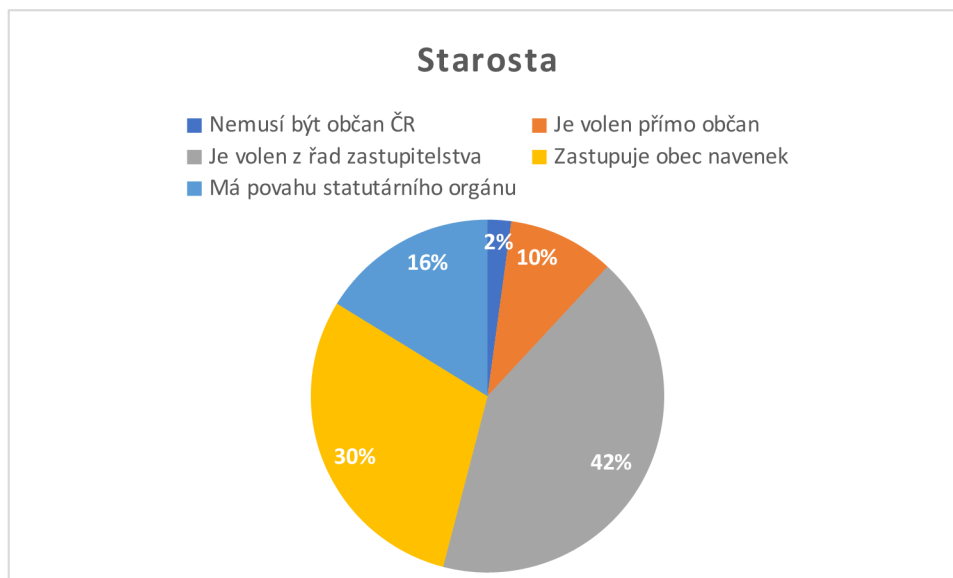
Zdroj: Výzkum vlastní zpracování

4.3.5 Otázka 5: Starosta obce – vyberte správné výroky?

V této otázce respondenti měli na výběr z pěti možností, z kterých měli zaškrtnout dvě správné. Starosta obec zastupuje navenek a je volen z řad zastupitelstva. Dvě správné odpovědi mají největší zastoupení. První možnost, kde starosta obce je volen z řad zastupitelstva vybralo 42 % respondentů. Druhou možnost, kdy starosta obec zastupuje navenek označilo 30 %. Názor, že starosta má povahu statutárního orgánu, vybralo 16 %. Nejmenší zastoupení měla odpověď, kde starosta obce nemusí být občan ČR pouze 2 %. A 10 % respondentů si myslí, že starosta je volen přímo občany obce.

⁷⁸ § 103 zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), [online]. [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

Graf 5 - Starosta



Zdroj: Výzkum vlastní zpracování

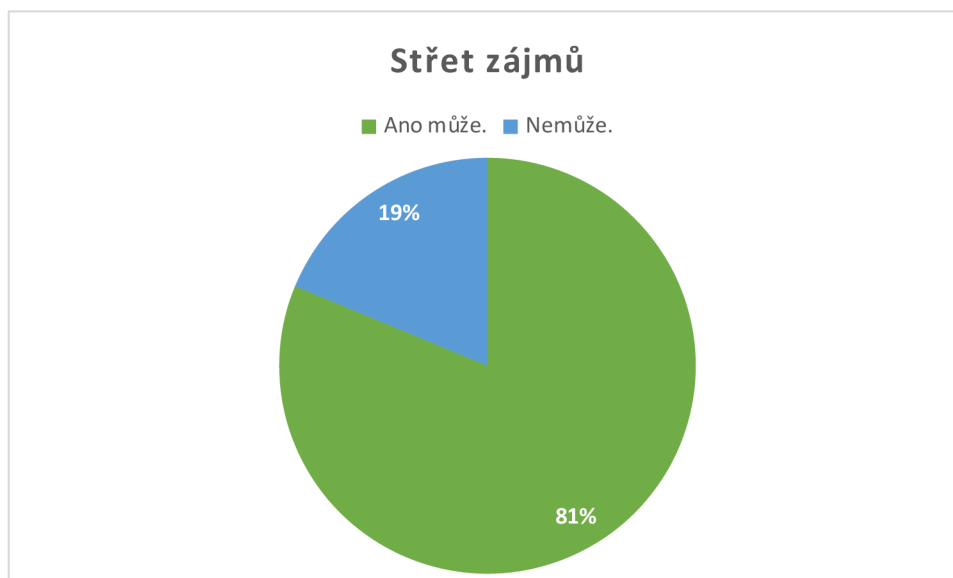
4.3.6 Otázka 6: Může se starosta obce dostat do střetu zájmu?

Na tuto otázku odpovědělo kladně 81 % respondentů, tak že se starosta obce může dostat do střetu zájmů jako veřejný funkcionář. Zbýlých 19 % odpovídajících odpovědělo záporně.

Definici najdeme v zákoně č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů.⁷⁹

⁷⁹ Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů [online]. [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-159>

Graf 6 - Střet zájmů



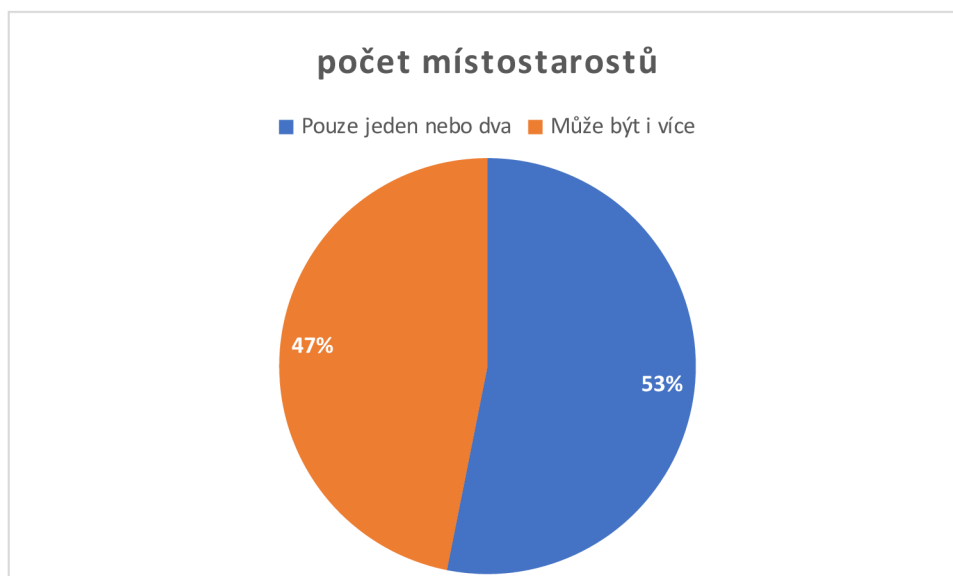
Zdroj: Výzkum vlastní zpracování

4.3.7 Otázka 7: Kolik může být v obci místostarostů?

Graf č. 7 zobrazuje výsledky této otázky. Kladně na tuto otázku odpovědělo 47 % respondentů. Záporně odpověděla větší půlka a to 53 %.

V zákonu č. 128/2000 Sb., o obcích § 104 stanovuje, že zastupitelstvo obce může zvolit více místostarostů a svěřit jim některé úkoly. Pokud je v obci více místostarostů zastupitelstvo určuje, v jakém pořadí starostu zastupují.⁸⁰

Graf 7 - Počet místostarostů



Zdroj: Výzkum vlastní zpracování

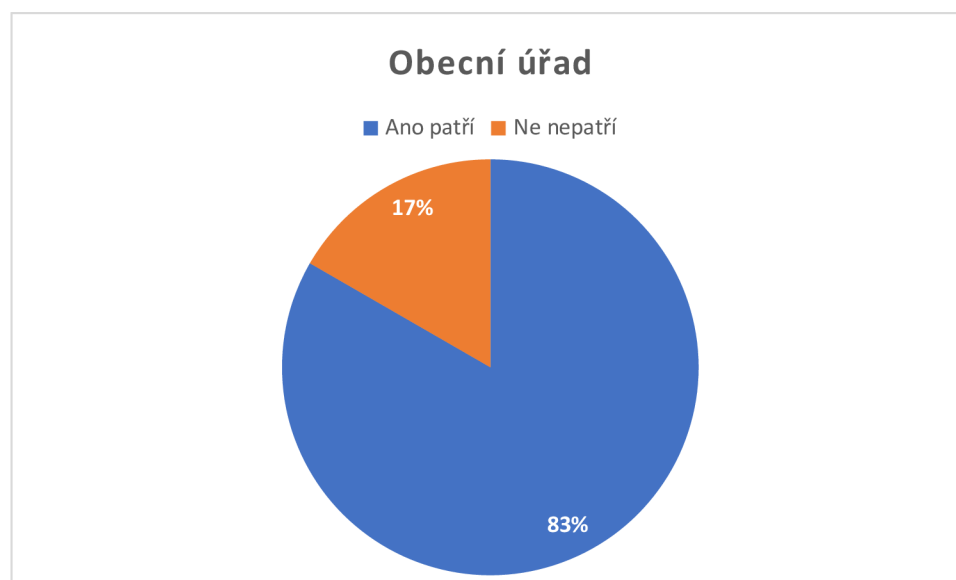
⁸⁰ KOUDELKA, Zdeněk. Zákon o obcích (obecní zřízení): Komentář. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-335-3. str. 372

4.3.8 Otázka 8: Patří obecní úřad mezi orgány obce?

Orgány obce jsou vymezeny ve čtvrté hlavě zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). Další orgány obce jsou: zastupitelstvo obce, rada obce, starosta obce a obecní úřad.⁸¹

Respondenti by tedy měli označit obecní úřad za orgán obce. Tak učinilo 83 % z nich, špatně odpovědělo pouze 17 %.

Graf 8 - Obecní úřad



Zdroj: Výzkum vlastní zpracování

4.3.9 Otázka 9: Zastupitelstvo je voleno přímo občany obce?

Následující otázka se týkala voleb do zastupitelstva obce. Zastupitelé jsou voleni v obecných, rovných, přímých a tajných volbách na principu poměrného zastoupení. Volí se na čtyřleté funkční období.⁸²

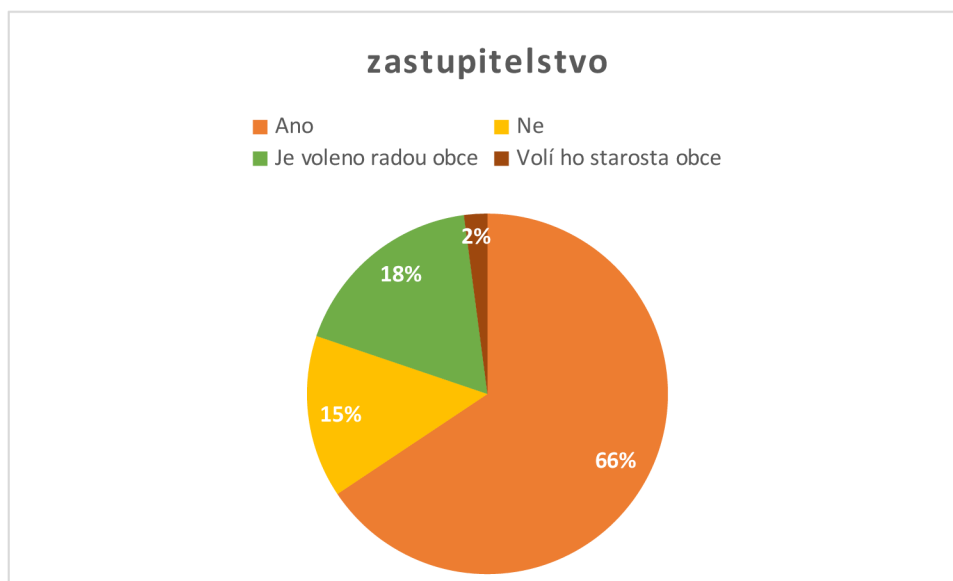
Respondenti zde mohli vybírat ze čtyř možností. Správnou odpověď vybralo 66 % respondentů. Možnost, že zastupitelstvo obce je voleno radou obce označilo 18 %. Pouze 2

⁸¹ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), [online]. [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

⁸² KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice: Praktická příručka s judikaturou*. Praha: Leges, 2012. ISBN 978-80-87576-28-1. str. 79

% respondentů si myslí, že je zastupitelstvo voleno starostou obce. Další možnost „ne“ vybralo 14 % respondentů.

Graf 9 - Zastupitelstvo



Zdroj: Výzkum vlastní zpracování

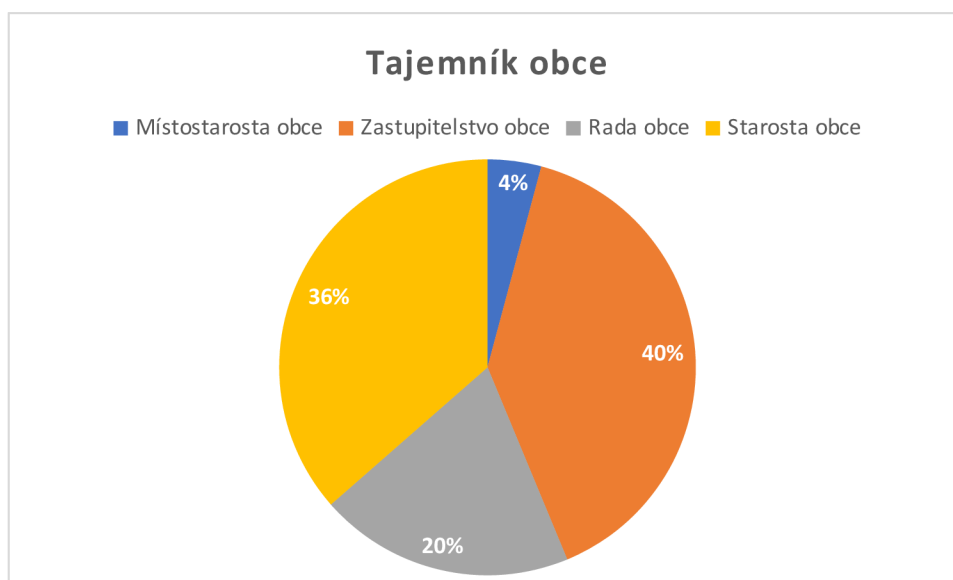
4.3.10 Otázka 10: Kdo jmenuje tajemníka obce?

Tajemníka obce se souhlasem ředitele krajského úřadu jmenuje a odvolává starosta obce.⁸³

Správná odpověď na tuto otázku je tedy starosta obce, kterou označilo jen 36 % respondentů. Byli zde další tři špatné odpovědi. První, kdy tajemníka obce měl jmenovat místostarosta označili pouze 4 % respondentů. Největší zastoupení měla druhá možnost, kterou označilo 40 % respondentů, zde tajemníka jmenovalo zastupitelstvo obce. Pro radu obce hlasovalo 20 %.

⁸³ BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. SBN 9788024729084. str. 75

Graf 10 - Tajemník obce



Zdroj: Výzkum vlastní zpracování

4.3.11 Otázka 11: Je rada obce výkonným orgánem obce?

Definici rady obce najdeme v § 99 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. Je výkonným orgánem obce v oblasti samostatné působnosti. Rada obce je odpovědná ze své činnosti zastupitelstvu obce.

Variantu, kde je výkonným orgánem obce rada označilo 48 % respondentů. Druhou variantu vybralo 28 %. Nejméně respondentů vybralo možnost, že výkonným orgánem obce je obecní úřad.

Graf 11 - Výkonný orgán obce



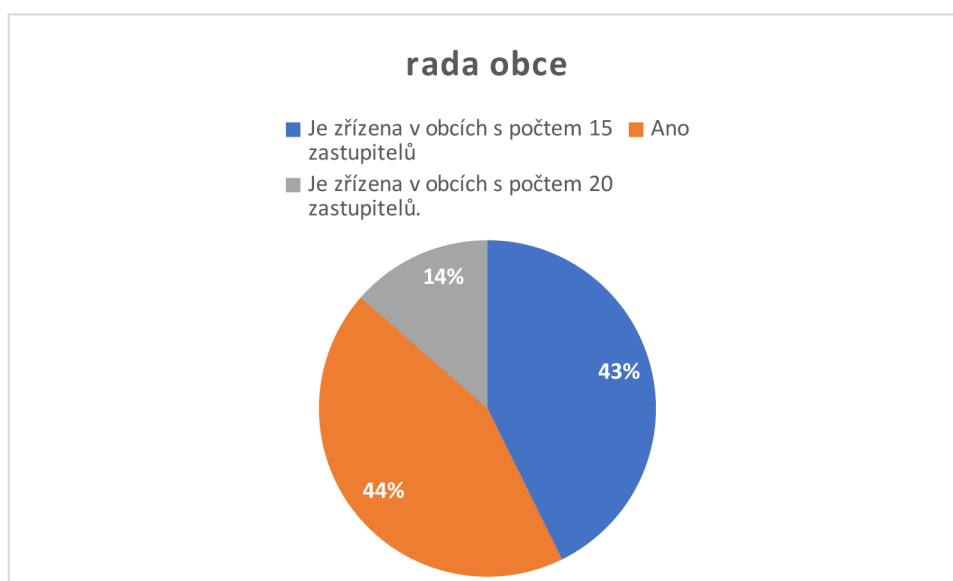
Zdroj: Výzkum vlastní zpracování

4.3.12 Otázka 12: Je rada obce zřízena ve všech obcích?

Poslední otázka je též jako předchozí otázka zaměřená na radu obce. V této otázce se vybíralo ze tří variant, pouze jedna byla správná. Nejvíce respondentů tedy 44 % vybralo variantu „ano“. Druhá nejpočetnější možnost byla vybrána 43 % respondentů. Tato možnost byla jediná pravdivá. Rada obce je zřizována v obcích, které mají minimálně 15 zastupitelů.⁸⁴ Poslední možnost označilo 13 % respondentů.

⁸⁴ § 99 zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), [online]. [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

Graf 12 - Rada obce



Zdroj: Výzkum vlastní zpracování

4.4 Výsledky dotazníkového šetření

Tato část bakalářské práce má za úkol vyhodnotit výsledky dotazníkového šetření. Dotazník vyplnilo celkem 98 respondentů. Zastoupení měli všechny věkové skupiny, pohlaví i různé druhy bydliště. Z dotazníku vyplývá, že společnost se v tomto tématu orientuje celkem dobře až na pár výjimek. Největší problém byl v otázce o počtu místostarostů, ve jmenování tajemníka obce a v otázce kolem rady obce, kde se zřizuje.

5 Návrh opatření

Z dotazníku a jeho vyhodnocení víme, že společnost se vyzná pouze ve veřejně známých tématech. V hlubší problematice fungování obcí a starosty se orientuje jen malé procento společnosti. Přitom v menších obcích je komunikace s vedením obce nebo starostou skoro nevyhnutelnou záležitostí. Jako první návrh bych zde viděla preventivní opatření. Větší propojenost s vzdělávacím systémem, jak na středních školách, tak i na základních. Více toto téma zapojovat např. v hodinách občanské výchovy. Lze konstatovat, že starosta obce I. stupně s občany komunikuje mnohem více než starostové větších obcí. Práci by mu značně ulehčil fakt, kdyby za ním občané nechodili s žádostí o pomoc ve věcech, na které starosta obce nemá pravomoci. Prevence by mohla tento problém zmenšit a starostům tak ulehčit práci.

Z rozhovorů se starosty, vyplývá, že by na jejich pravomocích nic zásadního neměnili. Některé pravomoci, které si přebírají výše postavení úředníci by se mohli delegovat zpátky obci, která je problematika bližší a „vidí“ do ní více. Situace by se vyřešila efektivněji a nejspíš i levněji. Tyto malé nedostatky je možno vyřešit případnými menšími změnami právní úpravy.

6 Závěr

Cílem teoretické části práce bylo přiblížit historii funkce starosty obce, na základě platné právní úpravy vyhodnotit právní postavení starosty obce, upřesnit jeho pravomoci a odpovědnost a zhodnotit jeho vztahy k ostatním orgánům obce. Následujícím cílem v praktické části bylo po rozhovorech se starosty obce vyhodnotit náročnost funkce s ohledem na velikost obce. Dílčím cílem bylo na základě provedeného kvantitativního výzkumu vyhodnotit znalosti občanů v tomto tématu, který vedl k naplnění cíle hlavního.

Komparace teoretické a praktické části ukázala, že dnešní právní úprava, zejména zákon o obcích je postačující i v této době. Výkon funkce starosty je velmi náročnou činností, která je, ale základní pro samosprávu. Starosta je starostou neustále, nemá 8hodinovou pracovní dobu, po které by zamkl obecní úřad a již nemusel nic řešit. Funkce ovlivňuje jeho osobní život dost zásadním způsobem. Proto autorkou práce bylo vyhodnoceno jako jeden z nedostatků, že obce I. stupně musí vykonávat jednotný rozsah povinností bez ohledu na počet úředníků, který je v těchto obcích značně menší. S tím souvisí i problém znalosti občanů ve fungování obcí a pravomocemi starosty obecně. Ze strany občanů jsou v tomto ohledu velmi vysoké nároky. Občané očekávají rozhodnutí od starosty obce, které kolikrát nejsou ani v jeho pravomocích. Tyto zjištěné informace vedly autorku k návrhu dvou opatření, které by mohli pomoci ke zlepšení situace.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Literatura

BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.

ČECHÁK, Vladimír. Vývoj veřejné správy v Československu a České republice (1945-2004). Praha: Eupress, 2004. ISBN 80-86754-22-7.

KOČÍ, Roman. Obecní samospráva v České republice: Praktická příručka s judikaturou. Praha: Leges, 2012. ISBN 978-80-87576-28-1.

KOPECKÝ, Martin. Právní postavení obcí: základy obecního práva. Praha: Codex Bohemia, 1998. Právnícké knihy Codexu. ISBN 80-85963-73-6.

KOUDELKA, Zdeněk. Zákon o obcích (obecní zřízení): komentář. Praha: Leges, 2019. Komentátor. ISBN 978-807-5023-353.

SLÁDEČEK, Vladimír. Obecné správní právo. 3. aktualiz. a upr. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, 500 s. ISBN 978-80-7478-002-8.

TŘÍSKA, Tomáš Ing. *Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků, Rada obce, starosta obce, tajemník obecního úřadu*. V Praze Tiskárna Ministerstva vnitra, p.o., 2016. ISBN 978-80-87544-36-5

7.2 Právní předpisy

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky [online]. [cit. 2022-11-05]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů [online]. [cit. 2022-12-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) [online]. [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

Zákona č. 129/2000 Sb., o krajích [online]. [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-129>

Zákon č. 131/200 Sb., o hlavním městě Praze [online]. [cit. 2022-11-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

Zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmu [online]. [cit. 2022-12-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-159?text=%C2%A7%202#f3023422>

7.3 Internetové zdroje

Český statistický úřad: Malý lexikon obcí České republiky - 2019 [online]. [cit. 2022-11-02]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2022>

ČSÚ: Počet obyvatel v obcích České republiky k 1. 1. 2022 [online]. [cit. 2023-01-6]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/165603907/1300722203.pdf/de05fcca-74d5-40b6-bfa0-6a9825cfe369?version=1.1>

GERHARDT, Vojtěch. Úloha a postavení starosty obce. 2020. Diplomová práce. Česká zemědělská univerzita v Praze. Provozně ekonomická fakulta. Katedra práva. [online]. [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: <http://vskp.czu.cz/>

JANŠOVÁ, Marie. Historie územní samosprávy. Epravo.cz [online]. 2001 [cit. 2022-11-02]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/historie-uzemni-samospravy-15359.html?mail>

LOVOSICE, oficiální stránky města. [online]. [cit. 2023-01-06]. Dostupné z: <https://www.meulovo.cz/index.asp>

MALÉ ŽERNOSEKY, oficiální stránky obce. Obec Malé Žernoseky [online]. [cit. 2023-01-6]. Dostupné z: <http://www.malezernoseky.cz/>

RIS, Katastrální plocha [online]. [cit. 2023-01-06]. Dostupné z: <https://www.risy.cz/cs/>

TOLKNER, Vojtěch. Právní postavení starosty, jeho úloha a vztah k jednotlivým orgánům obce. 2020. Diplomová práce. Česká zemědělská univerzita v Praze. Provozně ekonomická fakulta. Katedra práva. [online]. [cit. 2022-11-05]. Dostupné z: <http://vskp.czu.cz/>

TOMAN, Petr. Trestněprávní odpovědnost zastupitelů – I. [online]. 2015 [cit. 2022-12-03]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/trestnepravni-odpovednost-zastupitelu-i>

VEBROVÁ, Anna. Úloha a postavení starosty obce. 2021. Bakalářská práce. Česká zemědělská univerzita v Praze. Provozně ekonomická fakulta. Katedra práva. [online]. [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: <http://vskp.czu.cz/>

VCHYNICE obec – oficiální stránky obce [online]. [cit. 2023-01-6]. Dostupné z: <https://www.vchynice.cz/>

8 Seznam obrázků, grafů a zkratk

8.1 Seznam obrázků

| | |
|--------------------------------|----|
| Obrázek 1- Malé Žernoseky..... | 24 |
| Obrázek 2 - Lovosice..... | 27 |
| Obrázek 3 - Vchynice..... | 29 |

8.2 Seznam grafů

| | |
|------------------------------------|----|
| Graf 1 - Pohlaví respondentů..... | 32 |
| Graf 2 - Věk respondentů..... | 32 |
| Graf 3 - Bydliště respondentů..... | 33 |
| Graf 4 - Člen zastupitelstva..... | 34 |
| Graf 5 - Starosta..... | 34 |
| Graf 6 - Střet zájmů..... | 35 |
| Graf 7 - Počet místostarostů..... | 36 |
| Graf 8 - Obecní úřad..... | 36 |
| Graf 9 - Zastupitelstvo..... | 37 |
| Graf 10 - Tajemník obce..... | 38 |
| Graf 11 - Výkonný orgán obce..... | 39 |
| Graf 12 - Rada obce..... | 40 |

8.3 Seznam použitých zkratk

ZO – zákon o obcích
ČR – Česká republika

9 Přílohy

Příloha 1 - Otázky pro starosty

Otázky pro starosty

- 1) Jak dlouho zastáváte tuto funkci?
- 2) Jsou Vaše pravomoci související s funkcí dostatečné nebo byste uvítal více pravomocí?
- 3) Vzdělával jste se nějak na pozici starosty nebo jste do toho vplul samovolně bez příprav?
- 4) Jsou nějaké zkušenosti, které jste získal z výkonu vaší funkce ať už pozitivní či negativní o které byste se chtěl podělit?
- 5) Jak jste na tom s administrativní zátěží?
Přibývá v posledních letech více administrativní zátěže, než by mělo?
- 6) Jaký je vztah mezi vámi a zastupitelstvem v obci? Jsou nějaké slabiny, které byste chtěl prezentovat?
- 7) Uvítal byste nějakou změnu v zákoně o obcích?
- 8) Jaký je Váš názor na způsob volby starosty/místostarosty?
Uvítal byste nějakou změnu? Jakou?
Co si myslíte o způsobu volby starosty/místostarosty? Uvítal byste nějakou změnu? Jakou?

Příloha 2 - Odkaz na dotazník

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeUNUkxs1ynry7zOPLRbA76ei7XY_ILh8os1tSRrfXjeyeYtg/viewform?fbclid=IwAR316gQAKQQFNmVSO3BjLHNiUsFVwc86FjO9zAdw7KP4xXCqF6jPgaTefU

Otázky z dotazníku

- 1) Jaké je vaše pohlaví? Muž/Žena**
- 2) V jaké věkové skupině se nacházíte? 15-19let / 20-26let / 27-40let / 41-61let / 61let a více**
- 3) Jaké je vaše bydliště? Město/Venkov**
- 4) Musí být starosta členem zastupitelstva obce? Ano/Ne**
- 5) Starosta obce – vyberte správné výroky**
 - a) Nemusí být občan ČR
 - b) Je volen přímo občany
 - c) Je volen z řad zastupitelstva
 - d) Zastupuje obec navenek
 - e) Má povahu statutárního orgánu
- 6) Může se starosta obce dostat do střetu zájmů? Ano může jako veřejný funkcionář. / Nemůže mezi veřejné funkcionáře nepatří.**
- 7) Kolik může být v obci místostarostů? Jeden nebo dva. / Může být i více.**
- 8) Patří obecní úřad mezi orgány obce? Ano patří. / Ne nepatří.**
- 9) Zastupitelstvo je voleno přímo občany?**
 - a) ano b) ne c) je voleno radou obce d) volí ho starosta obce
- 10) Kdo jmenuje tajemníka obce?**
 - a) Místostarosta obce b) Zastupitelstvo obce c) Rada obce d) Starosta obce
- 11) Je rada obce výkonným orgánem obce?**
 - a) Je zřízena v obcích s počtem 15 zastupitelů
 - b) ne
 - c) Je zřízena v obcích s počtem 15 zastupitelů